

Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi humanitar mandatından sui-istifadə etməməlidir

Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü başlayandan, ermənilər Xocalıda qanlı faciə törədib qız-gəlinlərimizi, uşaqları və qocaları girov götürdükdən sonra Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin adı Azərbaycanda tez-tez çəkilməyə başladı.

Adında "qızıl" olan təşkilatın "qızıl işlər" görəcəyinə ümid edənlər çox idi. Əsir və girovlarımızı azad etmək üçün ermənilərlə təmas yaratmağa etibarlı kimsə olmadığı üçün biz də "Qızıl Xaç"dan ayrışdıq. Beləliklə, Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin Bakı Nümayəndəliyi 3 mart 1992-ci ildən Azərbaycanda da fəaliyyətə başladı. Cəmi iki həftə sonra isə təşkilatın Ağdam və Bərdə rayonlarında ofisləri açıldı...

Təəssüf ki, təşkilat fəaliyyətə başladığı ilk gündən öz prinsiplərinə əməl etmədi, tərəfsizliyini qoruyub saxlamadı. Əksinə, tam olaraq ermənipərəst mövqə nümayiş etdirməkdən çəkinmədi...

Dəfələrlə müraciət edilməsinə rəğmən hələ I Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşmüş şəxslərin taleyi ilə bağlı məsələni nəinki sona qədər araşdırmadı, hətta Azərbaycan tərəfinin mövzu ilə əlaqədar çoxsaylı müraciətlərini cavabsız qoydu. Birinci

Qarabağ müharibəsi zamanı itkin düşmüş 54 hərbi "Qızıl Xaç" vasitəsilə ailələrinə məktublar göndərilib əlaqə saxlasalar da, onların sonrakı taleləri haqqında heç bir açıqlama verilmədi, bu hərbi cinayətin araşdırılması istiqamətində heç bir şey göstərilmədi. Bir sözlə, işğala və təcavüzə məruz qaldığımız 30 il ərzində qurumun Ermənistanın dövlət səviyyəsində törətdiyi beynəlxalq humanitar hüquq pozuntularına dair heç bir narahatlıq ifadə edən mövqeyinin, yaxud əməli fəaliyyətinin şahidi olmadıq.

Xatırladaq ki, 1996-cı il iyulun 29-da Azərbaycan Respublikası ilə Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsi arasında onun Azərbaycan Respublikası ərazisində yerləşən nümayəndəliyinin hüquqi statusu haqqında saziş imzalanıb. Sənədin ikinci maddəsində ifadə olunub ki, BQXX öz vəzifələrini yerinə yetirmək və qarşısına qoyduğu məqsədlərə nail olmaq üçün Azərbaycan Respublikasının ərazisində hüquqi şəxsə xas olan hüquqlardan istifadə edən nümayəndəlik təsis edir. Burada bir məqama xüsusi olaraq diqqət yetirək. BMT Nizamnaməsinin 2-ci maddəsinin 4-cü bəndi, beynəlxalq hüququn prinsipləri haqqında 1970-ci il bəyannaməsi və Avropada təhlükəsizlik və əməkdaşlıq üzrə 1975-ci il 1 avqust

tarixli Helsinki Yekun Aktında müəyyən olunmuş prinsiplərə görə dövlətlərin ərazi bütövlüyü və dövlət sərhədlərinin toxunulmazlığı əsas şərtidir. Bütün bunları bilə-bilə BQXX Azərbaycanın qarşılaşdığı çətin situasiyadan istifadə edərək və öz mənfur planlarını həyata keçirmək məqsədilə Xankəndidə açılan ofisini Azərbaycana yox, Ermənistan nümayəndəliyinə "təbə"etdi. Müharibə və postmünaqişə zamanı bu təşkilatın əməkdaşlarının hərbi əməliyyat bölgələrində kəşfiyyat xarakterli məlumatları Ermənistanla ötürməsi ilə bağlı ciddi və əsaslandırılmış şübhələr ortalıqda ikən bu təşkilat indi də açıq tərəf kimi çıxış etməkdən çəkinmir.

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan Xankəndinin dəfələrlə Azərbaycanın ayrılmaz tərkib hissəsi olduğunu bəyan etdiyi halda Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin Xankəndi ofisinin İrəvan nümayəndəliyinə bağlı olması bütün hallarda beynəlxalq hüququn prinsiplərinin pozulması, bu təşkilat tərəfindən Azərbaycanın suverenliyinə hörmətsizliyin nümayişidir. Sözsüz, bu tendensiyaya son qoyulmalıdır. Bir halda ki, təşkilat 1996-cı ildə Azərbaycanla imzalanan sazişə görə, Azərbaycan Respublikasının dövlət mənafeələrini nəzərə almaq barədə

üzərinə öhdəlik götürüb, deməli, şərtlərə əməl etməlidir. Üzərinə düşən öhdəlikləri yerinə yetirmək əvəzinə biz son dövrlər təşkilatın fəaliyyət məqsədləri ilə uzlaşmayan, eyni zamanda Azərbaycan ərazisinə Ermənistanla silah-sursat daşınması ehtimallarını güman etməyə əsas verən hərəkətlərin şahidi oluruq. Belə ki, humanitar fəaliyyətdən çox komitə separatizm və terrorun müdafiəsində çətin rolunu oynayır. Bunu deməyə qurumun bölgədəki fəaliyyətinə Azərbaycana dost olmayan ölkələrin vətəndaşlarının, əməkdaşlarının məqsədləri formada daha çox cəlb edilməsi də əsas verir.

Əslinə qalsa, "Qızıl Xaç"ın Qarabağ bölgəsində mövcud formada fəaliyyəti üçün heç bir hüquqi və humanitar zəmin yoxdur. Təşkilat mandatına uyğun olaraq, silahlı münaqişələrin qurbanlarını qorumaqdır. Bu gün Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti nəzarət zonasında yaşayan erməni sakinlərin heç bir formada xüsusi müdafiəsinə ehtiyac yoxdur. "Qızıl Xaç" təşkilatının Qarabağda "fəaliyyəti"nin yeganə məqsədi ermənilərin uydurduqları "humanitar böhran" yalanlarını "əsaslandırmaq", erməni təbliğatına "fakt" verməkdir.

Gəlin hadisələrin ardıcılığına nəzər salaq. Azərbaycan aprelin 23-də Er-

mənistanla sərhəddə "Laçın" keçid-buraxılış məntəqəsini yaradır. İyunun 15-də Ermənistan tərəfdən keçid məntəqəsi atəşə tutulur, Azərbaycanın bir sərhədçisi yaralanır. Sərhəd-buraxılış məntəqəsi bir müddət bağlanır.

İyunun 24-də Azərbaycan xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov Beynəlxalq Qızıl Xaç Komitəsinin Azərbaycandakı Nümayəndəliyinin rəhbəri Draqana ilə görüşüb Laçın yolu ətrafında vəziyyəti, habelə BQXX-nin Azərbaycanın Xankəndi şəhərində fəaliyyəti məsələlərini müzakirə edir. İyunun 26-da sərhəd-keçid məntəqəsi yenidən açılır.

İyulun 11-də BQXX-nin avtomobilləri Laçın yolu ilə Xankəndiyə qanunsuz yük keçirərkən Azərbaycan sərhədçiləri tərəfindən saxlanılır. BQXX yaranmış vəziyyətə görə üzr istəməkdənsə, dolaşmaq bir açıqlama verir: "BQXX-ya məxsus olan heç bir nəqliyyat vasitəsində belə məhsullara rast gəlinməmişdir. Bütün humanitar yüklər Azərbaycan Respublikasının gömrük orqanları tərəfindən yoxlanılır. Lakin təəssüflər olsun ki, icarəyə götürülmüş və üzərinə müvəqqəti olaraq BQXX emblemi vurulmuş dörd nəqliyyat vasitəsinin sürücüsü bizə məlumat vermədən öz maşınlarında kommersiya məqsədli yükləri keçir-

məyə cəhd ediblər. Bu şəxslər BQXX əməkdaşları olmayıblar və onlarla olan xidməti müqavilələrə dərhal xitam verilib".

Belə yerdə deyiblər ki, utanmıyandan sonra oynamağa nə var? Avtomobil idarə edən erməni, avtomobilin üstündə BQXX emblemi, sürücünün əlində BQXX ilə bağlanmış müqavilə. Baş vermiş qanunsuzluqla bağlı məsuliyyəti öz üzərinə götürmək üçün görəsən "Qızıl Xaç"a daha nə lazımdır?

Bu bir həqiqətdir ki, Xankəndidə və ona yaxın erməni sakinlərin yaşadığı ətraf ərazilərdə heç bir humanitar böhran baş vermir və bundan söhbət belə gedə bilməz. Ermənilərə humanitar məqsədlər üçün istifadəyə verilmiş Laçın yolundan Qarabağa hərbi silah-sursat, eyni zamanda Qarabağda yenidən münaqişə ocağı yaratmaqda maraqlı olan separatçılar daşınır. Və bunlar da birbaşa toxunulmazlıq hüququ, beynəlxalq mandatı olan "Qızıl Xaç" vasitəsilə həyata keçirilir. Biz bunu deməkdən çəkinməməliyik. Nazir C.Bayramov Draqana Kojiçlə görüşündən dərhal sonra Qarabağda yaşayan erməni icmasının bir qrup üzvü Ağdamdan Xankəndiyə gedən avtomobil yolunun Əsgəran rayonu ərazisindən keçən hissəsinə beton bloklar

düzərək yolu bağlayıb və Azərbaycandan gələcək humanitar yükləri qəbul etməyəcəklərini bildirib. Göründüyü kimi, Qarabağda yaşayan ermənilərin hələlik "humanitar" yardıma ehtiyacı yoxdur və heç bir ərzaq çatışmazlığından da söhbət gedə bilməz.

Azərbaycan XİN bəyanat verərək bildirib ki, "böyük miqdarda dərman preparatları və yüklərin daşınması və tədarükü üçün Azərbaycan tərəfindən Ağdam-Xankəndi yolundan istifadə etməklə yardım təklif edilib. Lakin buna baxmayaraq, erməni tərəfi təkidlə bu yoldan imtina edir". Bu, ermənilərin "gərgin humanitar vəziyyət" iddialarının siyasi manipulyasiya və təzyiqlik vasitəsi olduğunu bir daha sübut edir.

"Qızıl Xaç"a gəldikdə, bu təşkilat anlamalıdır ki, üzərinə götürdüyü missiya elə qızıl kimi işdir. Onu saxtalaşdırmaq, çirkin məqsədlər üçün istifadə etmək rüsvayçılıqdır. Tərəflərin razılığı ilə burada "fəaliyyət" göstərən təşkilatın rəhbərləri başa düşməlidirlər ki, qəlp iş görsələr, bir gün gəldikləri kimi gedərlər. Odur ki, humanitar mandatlarından sui-istifadə etməməlidirlər.

*Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"*